

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Perintöasiat](#) > [Perimystä Rajoittavat Erityissäännöt](#) France

## Perimystä rajoittavat erityissäännöt

 Ranska

Sisällön tuottaja:



European Judicial Network  
(in civil and commercial matters)

1 Onko tämän jäsenvaltion lainsäädännössä erityissääntöjä, jotka taloudellisten, perheeseen liittyvien tai sosiaalisten seikkojen vuoksi rajoittavat kiinteän omaisuuden, tiettyjen yritysten tai muiden kyseisessä jäsenvaltiossa sijaitsevien erityisten omaisuuserien perimystä tai vaikuttavat siihen?

Ranskassa on erityissääntöjä, joilla poiketaan yleisestä perintölainsäädännöstä sekä 1) perimysjärjestyksen että 2) perinnönjaon osalta.

### 1. Perimysjärjestystä koskevat erityissäännöt

Perimysjärjestys määrää, millä henkilöillä on oikeus ottaa vastaan vainajan perintö.

Ranskan lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä on asetettu perimysjärjestystä koskevia erityissääntöjä tietynlaisten omaisuuserien erityisluonteen vuoksi. Tällaisia omaisuuseriä ovat seuraavat:

#### *Perheen muistoesineet*

Perheen muistoesineitä koskevia erityissääntöjä on vahvistettu oikeuskäytännössä.

Perheen muistoesineinä pidetään perheen omaisuuteen kuuluvia esineitä, joilla on etupäässä henkilökohtaista tunnearvoa, kuten perheelle osoitettuja kirjeitä, valokuvia tai sukuvaakunalla merkittyjä huonekaluja. Tällainen omaisuus "kertoo perheen historiasta" ja on siten "enemmän tunteisiin liittyvää kuin varallisoikeudellista perintöä. Perheyhteyden takia säännöt muotoillaan erityisesti sitä silmällä pitäen, ettei tällaista omaisuutta levitetä eri tahoille. Muutoin voitaisiin menettää perheulottuvuus, joka on kyseisen omaisuuden keskeinen arvo." (M. Grimaldi teoksessa *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action -julkaisusarja, 7. laitos 2021/2022, nro 235.221)

Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei tällaiseen omaisuuteen ole syytä soveltaa Ranskan siviililaissa vahvistettuja perimysjärjestystä ja perinnönjakoa koskevia sääntöjä (ks. erityisesti [Kassaatiothuomioistuimen 1. siviilioikeudellinen jaosto, 21.2.1978, kassaatiovalitus nro 76-10.561, julkaistu kassaatiothuomioistuimen julkaisusarjassa \*Bulletin des arrêts Cour de Cassation Chambre civile\*](#)). Ellei perheenjäsenten kesken ole toisin sovittu tai ellei testamentissa ole määrätty muuta, tuomioistuin voi määrätä, että perheen muistoesineet on talletettava sen perheenjäsenen huostaan, jonka tuomioistuin katsoo parhaiten soveltuvan muistoesineiden säilyttäjäksi. Perheen muistoesineitä ei siis määrätä jaettavaksi erityisesti kellekään perheenjäsenelle, vaan ne luovutetaan yhden perheenjäsenen haltuun, ja tämän on annettava muiden perheenjäsenten halutessaan tutustua niihin.

#### *Perheen hautapaikkavaraukset*

Perheen hautapaikkavarauksella tarkoitetaan hautausmaalla (hautakammiossa tai haudassa) olevaa hautapaikkaa. Hautapaikkavarauksella on perheeseen erityisen vahva yhteys, minkä takia Ranskan oikeuskäytännössä on katsottu olevan perusteltua poiketa yleisestä perimysjärjestyksestä.

[Siviililain 815 §:stä](#) poiketen hautapaikkaa ei siksi koskaan voida jakaa, vaan se siirretään perillisille ikuisesti jakamattomana. Kuolinpesän osakkaina perillisillä on oikeus tulla haudatuksi hautapaikkaan ja haudata siihen läheisensä sekä vastustaa sellaisten henkilöiden hautaamista siihen, jotka eivät kuulu hautapaikan haltijan perheeseen.

#### *Tekijänoikeudet*

[Teollis- ja tekijänoikeuksista annetun Ranskan lain L. 111-1 §:n](#) mukaan tekijänoikeuteen liittyy sekä aineettomia moraalisia oikeuksia (kuten oikeus levittää teosta ja liittää teokseen oma nimensä sekä oikeus teoksen loukkaamattomuuteen) että taloudellisia oikeuksia (kuten oikeus saada korvaus teoksen levittämisestä).

Teollis- ja tekijänoikeuksista annetussa laissa on säädetty useita erityissääntöjä, joilla poiketaan perimysjärjestyksestä koskevista yleisistä säännöistä tekijänoikeuksien suojelemiseksi.

Esimerkiksi [teollis- ja tekijänoikeuksista annetun lain L. 123-6 §:ssä](#) todetaan taloudellisista oikeuksista, että leskellä on erityinen oikeus hyödyntää sellaista teoksen käyttöoikeutta, josta tekijä ei ole määrännyt. Oikeuskirjallisuudessa katsotaan, että tämä erityinen nautintaoikeus ”perustuu siihen, että lesken oletetaan hellällä huolenpidollaan luoneen suotuisat olosuhteet taideteosten laadintaan, ja sen takia on perusteltua korvata se hänelle myöntämällä nautintaoikeus luomistyön tuottoon” (M. Grimaldi teoksessa *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action -julkaisusarja, 7. laitos 2021/2022, nro 235.201).

[Teollis- ja tekijänoikeuksista annetun lain L. 121-2 §:ssä](#) todetaan aineettomista ja moraalisisista oikeuksista, että tekijän kuoleman jälkeen ”oikeus levittää hänen teoksiaan postuumisti on tekijän nimeämällä yhdellä tai useammalla testamentin toimeenpanijalla koko tämän tai näiden eliniän. Jollei toimeenpanijaa ole tai jos hän on kuollut / he ovat kuolleet eikä tekijä ole muuta määrännyt, kyseisen oikeuden perimysjärjestys on seuraava: jälkeläiset suoraan alenevassa polvessa, aviopuoliso, josta ei ole annettu lainvoimaista asumuserotuomiota ja joka ei ole solminut uutta avioliittoa, muut kuin suoraan alenevan polven perilliset, jotka perivät jäämistön kokonaan tai osittain, ja yleistestamentin saajat sekä henkilöt, jotka saavat avioehtosopimukseen liitetyn kuolemanvaraismääräyksen perusteella koko jäämistön ja ottavat sen vastaan.” Tässä pykälässä esitetty perimysjärjestys poikkeaa siis siitä, mitä [siviililain 734 §:ssä](#) on säädetty perimysjärjestyksestä.

#### *Maanvuokrasopimukset*

Maanvuokrasopimuksessa omistaja vuokraa viljelysmaata tai tuotantorakennuksia niiden käyttäjälle vuokraa vastaan. Tuotantovälineiden antaminen käyttöön mahdollistaa maataloustoiminnan harjoittamisen.

[Ranskan maatalous- ja merikalastuslain L. 411-34 §:ssä](#) säädetään, että maanvuokrasopimus pysyy lähtökohtaisesti voimassa vainajan lesken, elämänkumppanin, jonka kanssa vainaja oli tehnyt yhteiselämää koskevan sopimuksen, ja vainajan niiden suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevien sukulaisten hyväksi, jotka osallistuvat maataloustoimintaan tai ovat tosiasiallisesti osallistuneet siihen kuolemaa edeltäneiden viimeisten viiden vuoden aikana.

Tämä erityissääntö on perusteltu maataloustoiminnan erityisluonteen vuoksi. Se poikkeaa yleisestä perintölainsäädännöstä seuraavasti:

- Sivosukulaiset (vainajan sisarukset) ovat yleisen perintölainsäädännön mukaan perillisiä, mutta he eivät voi saada perinnöksi oikeutta jatkaa vainajan maanvuokrasopimusta.
- Ranskan maatalous- ja merikalastuslain L. 411-34 §:ssä lueteltujen henkilöiden on pitänyt tosiasiallisesti osallistua maataloustoimintaan ennen perittävän kuolemaa, jotta heillä olisi oikeus saada maanvuokrasopimus hyödykseen.

#### *Avio- ja avoparin yhteisen kodin suojelemiseksi säädetty erityissääntö*

Avio- tai avoparin yhteisen kodin suojelemiseksi on annettu erityissääntöjä, jotta avio- tai avopuoliso ei joutuisi kilpailemaan asunnosta vainajan muiden perillisten kanssa. Sääntö perustuvat asunnon kuulumiseen perheelle, ja niiden tarkoituksena on suojella eloonjääneen aviopuolison elinpiiriä ja yhteiselämää koskevan sopimuksen

tehneen avopuolison osalta oikeutta saada yhteisen asunnon vuokrasopimus omiin nimiinsä.

[Siviililain 1751 §:ssä](#) esitetään *asuntojen vuokrasopimusten* yhteishaltijuuden periaate. Sen mukaan ”vuokrasopimukseen perustuvan oikeuden huoneiston hallintaan katsotaan kuuluvan kummallekin aviopuolisolle aviopuolisoiden aviovarallisuussuhteista riippumatta edellyttäen, että huoneistoa ei käytetä ammatilliseen eikä kaupalliseen tarkoitukseen ja että molemmat aviopuolisot ovat tosiasiallisesti asuneet kyseisessä huoneistossa, vaikka aviopuolisoiden välillä olisi tehty sopimus päinvastaisesta menettelystä ja vaikka vuokrasopimus olisi tehty jo ennen avioliittoa. Sama koskee yhteiselämää koskevan sopimuksen tehneitä avopuolisoja, jotka ovat yhdessä hakeneet vuokra-asunnon yhteishaltijuutta.”

Pykälän viimeisessä kohdassa täsmennetään, että ”toisen aviopuolison tai yhteiselämää koskevan sopimuksen tehneen avopuolison kuollessa eloonjääneellä aviopuolisolla tai yhteiselämää koskevan sopimuksen tehneellä avopuolisolla, jolla on vuokrasopimuksen yhteishaltijuus, on oikeus ottaa vuokrasopimus yksinomaisesti omiin nimiinsä, ellei hän nimenomaisesti luovu tästä oikeudesta.”

[Siviililain 764 §:ssä](#) säädetään, että *jos asunto on aviopuolisoiden yhteinen tai on kuolleen aviopuolison omaisuutta*, vainajan perivällä aviopuolisolla, joka on kuoleman aikaan tosiasiallisesti käyttänyt kyseistä asuntoa ensisijaisena asuntonaan, on oikeus kuolemaansa asti asua siinä ja käyttää siinä olevaa irtaimistoa. Toisin kuin asunnon vuokrasopimuksia koskevaa sääntöä, tätä poikkeussääntöä sovelletaan vain aviopareihin, ei yhteiselämää koskevan sopimuksen tehneihin avopareihin.

## *2. Perinnönjakoa koskevat erityissäännöt: etusijaisuuteen perustuva jako*

Perinnönjako on kuolinpesän selvityksen viimeinen toimi. Siinä kuolinpesä jaetaan lopullisesti, sillä jokaiselle perilliselle jaetaan henkilökohtaiset oikeudet omaisuuseriin, joista jaettava pesä muodostuu.

Perinnönjaossa pesä on lähtökohtaisesti jaettava yhtä moneen jako-osaan kuin pesässä on osakkaita ([siviililain 827 §](#)). Kaikki jako-osat ovat periaatteessa samanarvoisia, mutta jos kuolinpesän omaisuus on laadultaan sellaista, että siitä on mahdotonta muodostaa samanarvoisia jako-osia, eriarvoisuus korvataan maksamalla tasoitusmäärä (*soulte*; [siviililain 826 §](#)).

[Siviililain 830 §:ssä](#) täsmennetään, että jako-osia muodostettaessa on pyrittävä välttämään taloudellisten yksiköiden ja muiden omaisuuskokonaisuuksien pilkkomista siten, että niiden arvo alenee.

Osakkaat voivat sopia tavasta, jolla osat jaetaan. Jos osakkaat eivät pääse siitä sopimukseen, osat jaetaan arpomalla.

Tietynlaista omaisuutta ei kuitenkaan jaeta arpomalla, vaan se jaetaan etusijaiselle perilliselle. Lainsäädännön mukaan eloonjäänyt aviopuoliso tai muu perillinen, jonka yhteisomistuksessa kyseinen omaisuuserä on, voi vaatia etusijaisuutta seuraavissa tapauksissa:

- Kyseessä on yritys, joka harjoittaa maatalous- tai liiketoimintaa, teollista tai käsiteollista toimintaa taikka edustaa vapaita ammatteja ja jonka toimintaan vaatimuksen esittäjä tosiasiallisesti osallistuu tai on osallistunut ([siviililain 831 §](#)). Etusijaisuuteen perustuva jako on maatilalla lakimääräinen siinä tapauksessa, että tilan pinta-ala ei ylitä oikeus- ja maatalousministerin antamassa täytäntöönpanosäädöksessä (*décret en Conseil d'Etat*) vahvistettua ylärajaa eikä tuomioistuimen ole antanut määräystä, jonka mukaan kyseinen omaisuuserä jätetään jakamatta ([siviililain 832 §](#)). Muissa tapauksissa etusijaisuuteen perustuva jako on pääasiallisesti käsittelevän tuomioistuimen harkintavallassa.
- Kyseessä on omistus- tai vuokra-asunto, jossa aviopuoliso tai muu yhteisomistajasuhteessa oleva perillinen tosiasiallisesti asuu, sikäli kuin hän oli kirjoilla asunnossa kuoleman aikaan. Sama koskee asunnossa olevaa irtaimistoa, samoin kuin vainajan ajoneuvoa siinä tapauksessa, että aviopuoliso tai muu yhteisomistajasuhteessa oleva perillinen tarvitsee ajoneuvoa jokapäiväisessä elämässään ([siviililain 831-2 §:n 1 momentin 1 kohta](#)). Tässä tapauksessa etusijaisuuteen perustuva jako on lakimääräinen ([siviililain 831-3 §](#)).
- Kyseessä on ammattikäytössä olevan toimitilan omistus- tai vuokraoikeus, kun aviopuoliso tai muu yhteisomistajasuhteessa oleva perillinen käyttää toimitilaa tosiasiallisesti ammatkinsa harjoittamiseen. Sama koskee ammatinharjoittamisessa tarvittavaa irtaimistoa ([siviililain 831-2 §:n 1 momentin 2 kohta](#)). Tässä tapauksessa etusijaisuuteen perustuva jako on pääasiallisesti käsittelevän tuomioistuimen harkintavallassa.

- Vaatimus voi koskea myös maatilain toiminnan harjoittamisessa tarvittavaa irtaimistoa kokonaisuudessaan siinä tapauksessa, että vainaja oli maanviljelijä tai hän oli vuokratilallisena viljellyt kyseistä maatilaa ja vuokrasopimusta vaatimuksen esittäjän kanssa on jatkettu tai tämän kanssa on tehty uusi vuokrasopimus ([siviililain 831-2 §:n 1 momentin 3 kohta](#)). Tässä tapauksessa etusijaisuuteen perustuva jako on pääasiallisesti käsittelevän tuomioistuimen harkintavallassa.

Vaikka etusijaisuuteen perustuva jako olisikin lakimääräinen, sitä ei koskaan toteuteta viran puolesta. Eloönjääneen aviopuolison tai muun yhteisomistajasuhteessa olevan perillisen, joka haluaa hyötyä etusijaisuuteen perustuvasta jaosta, on siis aina vaadittava sitä.

## 2 Sovelletaanko näitä erityissääntöjä tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla edellä mainittujen omaisuusperimysten perimykseen riippumatta siitä, mitä lakia perimykseen muutoin sovelletaan?

Edellä kuvatuista säännöistä, jotka poikkeavat yleisestä perintölainsäädännöstä, ainoastaan kahta sovelletaan siitä riippumatta, mitä lakia perimykseen sovelletaan:

- Etusijaisuuteen perustuvaa jakoa koskevat säännöt. Kassaatiotuomioistuin (*Cour de cassation*) on katsonut, että ”etusijaisuuteen perustuvaa jakoa koskevat säännöt ovat niiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen tarkoituksen vuoksi kansainvälisesti pakottavia säännöksiä, joten kiinteistön sijaintipaikan lain mukaisia säännöksiä on sovellettava” ([Kassaatioistuimen 1. siviilioikeudellinen jaosto, 10.10.2012, kassaatiovalitus nro 11-18.345, julkaistu kassaatioistuimen julkaisusarjassa \*Bulletin des arrêts Cour de Cassation Chambre civile\*](#)).
- Moraalisia tekijänoikeuksia koskevat säännöt. Kassaatiotuomioistuin on todennut, että ”säännöt, joiden mukaan Ranskassa kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijällä on hänen eduksensa vahvistetut moraaliset tekijänoikeudet, ovat ehdottomasti sovellettavia lakeja” ([Kassaatioistuimen 1. siviilioikeudellinen jaosto, 28.5.1991, kassaatiovalitus nro 89-19.522 ja 89-19.725, julkaistu kassaatioistuimen julkaisusarjassa](#)).

## 3 Onko tämän jäsenvaltion lainsäädännössä erityisiä menettelyjä, joilla varmistetaan edellä mainittujen erityissääntöjen noudattaminen?

Kansallisessa lainsäädännössä ei ole erityisiä menettelyjä, joiden avulla edellä mainittujen erityissääntöjen noudattaminen voitaisiin varmistaa.

---

■ Päivitetty viimeksi: 20/11/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.